

REGISTERBLAD

Område av riksintresse för naturvård i Kalmar län.

Områdesnamn: Jordhamn

Områdesnummer: NRO08058

Namn: Markus Forslund (1998-10-30), uppdaterat (2003-06-25)

Kommun: Borgholms kommun

Kartblad: 05 NV

Area: 63 ha, varav 63 ha land och 0 ha vatten

Naturgeografisk region: Region 14 b Ölands skogrika områden

Kust/havsregion: IV Egentliga Östersjön

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Avrinningsområde 119 (Öland)

Agrara kulturlandskapsregioner: Öland och sydöstsmåländska slättbygden

Landskapsformer: Slätt med relativ höjd under 20m

Riksvärde

Klapperfält Strandvallar

Värdeomdöme: Avbrott i västra sidans klintkust. I den grytformade erosionsbildningen finns tydligt markerade koncentriska strandvallar och klapperfält. Vid klinten finns antydning till raukbildningar. Norr om Jordhamn ligger Gillberga raukar, landets enda fossila raukområde i ordovicisk kalksten. Området har mycket höga skönhetsvärden.

Huvudkriterier: A -- Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper eller kombination av naturtyper, som särskilt väl visar landskapets utveckling samt processer och naturlig utveckling i olika ekologiska system såväl på land som i vatten.

Förutsättningar för bevarande: Värdet kan påverkas negativt av täktverksamhet, skogsplantering, bebyggelse m.m.

Säkerställande: Omfattas av landskapsbildskydd och strandskydd (300 m). Jordhamn – Gillberga är föreslagna Natura 2000-områden enligt habitatdirektivet. Området är riksintresse för både friluftsliv och kulturmiljö.

Områdets huvuddrag: Längs kusten mellan Grytehamn och Jordhamn ligger en välutbildad klintkust. Lagerföljden genom underordovicium vid Grytehamn uppvisar olika former av kalksten som är rika på glaukonit i de övre delarna. Här finns rikligt med koniska skal från ortoceratiter, men även fossil av trilobiterna *Megistaspis gigas* och *Asaphus raniceps*. Området vid Grytehamn är starkt påverkat av gamla stenbrott.

I sänkan vid Jordhamn finns en serie av strandvallar på olika nivåer. Vallarna har en koncentrisk form på grund av kustlinjens utformning. De består till större delen av klappersten. Ibland flyter vallarna ihop och bildar då mindre klapperstensfält. Materialet utgörs huvudsakligen av kantiga kalkstenar.

Strax norr om Jordhamn ligger Gillberga raukar som egentligen endast är anlag till raukar. De är belägna cirka tio meter över havet och eroderades således fram då vattenytan stod betydligt högre än vad den gör idag. Den mest kända rauken har fått namnet Gillberga hors. Här finns en rik förekomst av ortoceratiter.

Klintkusten ingår som en del i Jordhamnsalvaret, ett av de större alvaren på norra Öland. Närheten till havet och den karga omgivningen ger området en stark särprägel. Det öppna landskapet har särskilt höga skönhetsvärden. Jordhamnsalvaret består av örtrika gräsmarker på tunna jordar. På ett fåtal höjdryggar med lite djupare jordar är vegetationen mycket örtrik, här växer bland annat rikligt med olika orkidéer. På mindre delar av Jordhamnsalvaret finns också inslag av en mer utpräglad alvarvegetation i form av grusalvar och rena hällmarker. Jordhamnsalvaret är välbetat med en intressant flora. Längs kusten finns den mycket ovanliga kransborren på flera lokaler. Andra sällsynta arter som återfunnits här är sandtimotej, trubbstarr, alvarstånds, flockarun och nicktistel. Alvaret har en mycket rik svampflora med en mängd arter som indikerar värdefulla betesmarker.

Anmärkningar: Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (85-29, 30), ängs- och hagmarksinventeringen (klass II) och naturvårdsplanen för Öland (N-63). Grusinventeringen.

Referenser:

- Almqvist, C och Lindegård, P; 1999. *Vägen som kulturarv. Värdefulla vägar och vägmiljöer i Kalmar län*. Länsstyrelsen Kalmar län. Vägverket.
- Forslund, M. (red). 2001. *Natur och kultur på Öland*. Länsstyrelsen i Kalmar län. Kalmar
- Holdar, C-G. & Mikaelsson, J. 1979. *Öland*. Exkursionskompendium. Kvartärgeologi, del 2. Högskolan i Kalmar.
- Johansson C-E och Knutsson G 1963. Grusinventeringar i Kalmar län, Del I, Öland.
- Ljungström, L, m fl. 1995. *Odlingslandskapet i Kalmar län. Bevarandeprogram, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1995:25.

- Lundegårdh, D. Lundegårdh, P. & Johansson, R. 1994. *Öländsk natur*.
- Länsstyrelsen i Kalmar län. 1982. *Natur och naturvård på Öland. Inventering, värdering och skydd av öländsk natur*. Meddelanden 1982:9. Kalmar.
- Länsstyrelsen i Kalmar län, 1989. *Inventering av ängs- och hagmarker, Borgholms kommun*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar, 1989:5.
- Mikaelsson, J. & Persson, O. 1986. *Öland från grunden. Fossil och landskapsutveckling – en vägvisare*.
- Rudmark, L. 1983. Beskrivning till jordartskartan Borgholm NV/NO. Sveriges Geologiska Undersökning Ae 55.
- Sveriges Geologiska Undersökning. 1996. *Grus- och moräntillgångar i södra Kalmar län. Nybro, Kalmar, Borgholm; Mörbylånga, Emmaboda och Torsås kommuner*. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Meddelande 1996:14.
- Wettermark, F. 1995. Geologiska sevärdheter i Kalmar län: Öland. Examensarbete 1995:M15. Högskolan i Kalmar.